

apare lunar

plaiuri săcelene.

REVISTĂ DE ATITUDINI ŞI PROBLEME SĂCELENE.
REDACTOR:
VICTOR TUDORAN.

Număr festiv închinat „SINTILIEI".

BIBLIOTECA „Astra" BRASOV

Nume răscolitor de amintiri ce stărue încă în minte.

Dată ce ne îngenunche sfios sufletul pe mormântul trecutului nostru mocănesc.

Intocmai ca o icoană din basme, apare astăzi tradiţionala noastră sărbătoare, când plaiurile săcelene vuiau de chiote de bucurie, când toată suflarea mocănească îşi înneca în ritmul unui „brâu" tot necazul zilelor petrecute departe de vatră.

Era pentru toţi bucuria revederii şi mai ales pentru flăcăi bucuria închegării unui nou cămin.

Şi câtă măreţie trebue să fi fost în splendoarea costumelor noastre naţionale.

Ce armonios va fi fost jocul tânărului mocan, cu obrajii oţeliţi de crivăţul Bărăganului, alături de sfioasa lui tovarăşe.

Totul pare însă un basm. Peste plaiurile noastre a năvălit crivăţul distrugerii, a amuţit doina, au plecat stăpânii, prin curţi a năpădit buruiana. Din cimitirul amintirilor veghează doar crucile atâtor morminte, dând puţinului cât a mai rămas, o ultimă licărire de nădejde.

„plaiuri săcelene"

Turmă de oi mocăneşti.

Anul I. No. 7—8. Iulie—August 1934.

4 lei

PLAIURI SĂCELENE

Revistă de atitudini şi probleme săcelene.

Redactor:

VICTOR TUDORAN

Secretar de redacţie: **Nicolae G. Moisiu**

Administraţia: **Mihai I. Tepşan**

ABONAMENTE:

pentru particulari, anual . . . . . Lei 30
pt. preoţi, prof., învăţători şi comercianţi, anual „ 50
pt. instituţii şi abonamente de sprijin, anual . „ 100

Colaboratori:

Nichita C. Bucurescu, Ion Crisbăşanu, Victor Ion Critu, Gigi Deleanu, Dr. Gheorghe Dragoş prof., Vasile Ivan înv. dir., Dr. Victor Jinga prof., Ion Al. Bran-Lemeny, Nicolae G. Moisiu, Dr. George Moroianu prof., Zenovie Popovici preot, Violeta Russu-Tibreanu, Al. Stroe-Militaru, Victor Tudoran.

MEMENTO:

După ce o veţi citi, păstraţi revista în casa voastră. Oricând o veţi găsi vă va face plăcere, fiindcă vă reaminteşte locuri scumpe vouă sau părinţilor voştri.

— 1. VIII. 1000 ex. — — p. s. —

SPRE ŞTIINŢĂ.

— Toate cărţile şi revistele primite la redacţie, vor fi amintite la bibliografie.

— Rugăm insistent revistele şi ziarele din ţară a răspunde schimbului nostru.

— Domnii cari nu sunt abonaţi şi reţin primul număr trimis de noi, se consideră abonaţi pe întreg anul.

— Rugăm pe toţi cei cari primesc revista să ne comunice adresele exacte, pentru a o putea primi imediat după apariţie.

— Le-am fi deasemenea recunoscători tuturor celor ce ne-ar indica printr'o carte poştală, adresele exacte ale rudelor şi prietenilor de origine săceleană.

— Rugăm pe toţi publiciştii săceleni, să ne trimită câte un exemplar din revistele, ziarele şi gazetele în cari au publicat ceva, pentru a ne uşura munca de coordonare a activităţii săcelenilor.

— Prietenii revistei noastre sunt rugaţi să pretindă depozitarilor şi librăriilor, să ne expună la loc vizibil, fiecare număr imediat după primire.

— In limita spaţiului disponibil, vom recenza cărţile şi revistele primite la redacţie.

— Din partea publicaţiunilor pe care le anunţăm la „Bibliografie" aşteptăm acelaşi tratament, adică a ne anunţa la rândul lor.

Redacţia şi Administraţia:

SATULUNG-SĂCELE (jud. Braşov)
Şoseaua Regele Ferdinand No. 670.

Anul I. No. 7—8. Iulie-August 1934.

PLAIURI SĂCELENE

Revistă de atitudini şi probleme săcelene.
Redactor:
VICTOR TUDORAN.

apare lunar.

Tribunii de origină din Săcele în revoluţia din 1848.

(O scrisoare a răposatului episcop Nicolae Popea)

Acum vre-o treizeci de ani dorind a afla dela un martor ocular câţi şi cine anume au fost tribunii din cele şapte comune ale Săcelelor, cari au luat parte sub conducerea lui Avram Iancu şi a lui Axente Severu la revoluţia din 1848, m'am adresat în acest scop ilustrului meu consătean Nicolae Popea, vrednicul episcop al Caransebeşului de atunci şi membru al Academiei Române, care atât în această calitate, cât şi ca valoros istoric şi scriitor bisericesc, ca vicar general, vre-o douăzeci şi cinci de ani, al metropoliei ortodoxe a Ardealului şi câţiva ani chiar ca preşedinte al partidului naţional român, — a lăsat o dâră luminoasă în istoria vieţii noastre culturale şi naţionale. In afară de chestia tribunilor săceleni în revoluţia noastră dela 1848, am vrut să mai lămuresc şi o a doua chestiune şi anume aceea privitoare la acei notabili consăteni ai noştri de pe vremuri, cari au luat parte la adunarea naţională dela Blaj din 3—15 Mai 1848 şi cine anume din Săcelele noastre au făcut parte din cele două delegaţiuni: cea dela Viena condusă de Şaguna, spre a prezenta împăratului doleanţele românilor ardeleni şi cea care a plecat după adunarea dela Blaj la Cluj sub conducerea episcopului Lemeny, spre a înfăţişa dietei ardelene protestul românilor împotriva unirei forţate a Transilvaniei cu Ungaria, pe care o votaseră Ungurii. In fine cum ştiam din tradiţii familiare că între participanţii dela adunarea dela Blaj fusese şi bunicul meu de pie memorie Radu Moroianu, care fusese şi în delegaţie la Dieta din Cluj, — şi cum numele lui era trecut în Istoria Revoluţiei a lui Papiu Ilarianu drept Radu Maioreanu în loc de Moroianu, am vrut ca regretatul arhiereu să mă lămurească şi în acest punct.

Iată scrisoarea interesantă ce am primit-o dela Prea Sfinţitul Popea trimisă din Caransebeş cu data de 21 Februarie 1901:

DOMNULE GHIŢĂ,

„Epistola D-tale mi-a făcut bucurie".

„Cu mare plăcere deci iau condeiul, ca să'ţi dau deslușirile, ce le-ai cerut cu preţuita epistolă din 17 Februarie) a. c. în următoarele:*

„Mai întâiu îţi mulţumesc însă, pentru urările ce mi le aduci cu ocazia aniversării naşterii mele în 17 Februarie a. c. Iţi poftesc şi eu D-Tale, să ajungi aceeaşi etate, încă şi mai mare, în deplină sănătate, ca să poţi lucra cât de mult în interesul cel adevărat al neamului nostru".

„Revenind la întrebările făcute, răspund în mod hotărât:

*) Episcopul N. Popea s'a născut în Satulungul Săcelelor la 17 Februarie 1826 şi a murit ca episcop al Caransebeşului la 1908.

Ad. I. — Că Radu Maioreanu — după cât îmi aduc însă eu aminte a fost Maronianu — nu a fost altul decât în adevăr moşul D-Tale: RADU MOROIANU fruntaşiul între fruntaşii săceleni, care împreună cu tatăl meu şi cu Stan Găitan, tatăl lui Bucur de azi şi încă cu unii s'au dus la adunarea naţională din Blaj în anul 1848, şi de-acolo în deputaţie la Cluj. Numele în Maroneanu sau Maioreanu îl schimbase fiul său Oprea (născ. la 1828 în Satulung, mort în Viena după terminarea studiilor juridice la 1855), fiind student pe atunci în Cluj; şi domnind mania latinizării sau romanizării numelor. Aceasta o făceau toţi tinerii pe atunci. Şi unchiul D-Tale Oprea şi fratele meu Radu, încă şi le schimbară pe ale lor.

„Ad 2. — Eu am fost, în revoluţie, tribun al Branului. De acest tribunat se ţineau: întreg Branul, vr'o zece comune, apoi Zerneştii, Râşnovul, Poiana Mărului, Vulcanul, Tohanul Vechiu, Tohanul Nou, Cristianul, Ghimbavul, Codlea şi Ţinţarul".

„Ad 3. — Fratele Radu şi unchiul D-Tale Oprea, ştiu pozitiv, că încă au fost tribuni pe Târnave. Care şi câte au fost tribunatele lor nu mai ştiu".

„Ad 4. — Câte în fine, şi care anume au fost tribunatele şi cari şi câţi tribuni, nu'mi mai aduc aminte şi nici nu te mai aflu însemnate nicăiri.

„Cu plăcere aflu din epistolă, că scrii ceva asupra Săcelenilor. Bine faci, ei şi o merită. Viaţa lor şi starea lor de mai înainte cu deosebire, erau foarte însemnate".

„Eu încă am vrut să scriu şi încă în stil mare despre ei. Încă înainte cu vr'o 15—20 de ani am escris un concurs, cu un premiu de 100 Fl., pentru cea mai bună scriere asupra Săcelenilor: Viaţa lor aici şi în România, a băieţilor decând se duc în Ţară apoi se întorc acasă de se însoară; despre datinile şi obiceiurile lor la nunţi, petrecerea lor la târlă, la munte etc. Denumisem şi o comisiune spre censurarea operatului, care avea mai pe urmă să mi'l aştearnă mie spre aprobare şi tipărire. Dar nu a concurat nimeni în regulă, ci mai într'un târziu se apucă profesorul Pitişiu, care şi azi poate se află în Bucureşti, şi scrie în acest obiect mai mulţi articoli în „Convorbirile Literale", şi apoi îmi cere premiul. Nu i l'am dat multă vreme, pentru că nu împlinise nici una din condiţiunile concursului. Mai pe urmă însă, fiindcă făcuse vorbă multă prin Bucureşti i l'am trimis prin fratemeu.

„In sensul amintit ar fi bine să scrii Dta, Domnule Ghiţă. Şi dacă ai de gând, ar trebui să te adresezi, către Săcelenii mai bătrâni, cari'şi mai aduc aminte".

„Poftindu'ţi tot binele dela Dumnezeu rămân binevoitoriu". — Caransebeş 21 Febr. 1901.

N. POPEA, episcop.

In afară de cei trei tribuni din Săcele de care vorbeşte episcopul Popea, a mai fost un al patrulea tribun Constantin Secăreanu tot din Satulung şi acela, care mai târziu s'a stabilit ca advocat în Braşov. Acest lucru mi l-a confirmat de altfel tot episcopul Popea verbal, în conversaţiile ce le aveam când venea vara la Săcele să'şi cerceteze familia: pe preotul Radu mort la 1896, pe profesorul Popea dela liceul din Braşov şi pe fratele său Victor Popea simpaticul preot din Satulung, şi unul din cei mai buni cunoscători ai trecutului nostru despre care ştia să povestească cu un dar neîntrecut, — precum şi pe venerabila sa mamă presbitera Voica Popea, care a trăit 90 de ani şi a avut bucuria să asiste la hirotonirea ilustrului ei fiu întru episcop în catedrala din Sibiu la 1889.

Afară de cei trei amintiţi: Radu Moroianu, Preotul Neagoe Popea tatăl episcopului şi Stan Găitan a

mai fost şi Butanche sau Butanti din Turcheşiu la adunarea din Blaj şi în deputaţiune la Cluj, iar din delegaţiunea condusă de Şaguna la Viena a făcut parte şi notabilul Oprea Circa sau Ţârcă din Cernatu Săcelelor, care cunoscuse pe împăraţii Francisc al II-lea şi pe Ferdinand al V-lea, cari i-au acordat lui Oprea Circa privilegiul, foarte rar acordat, de a'şi creşte copiii în *Theresianum-ul* din Viena, instituind în acest scop pentru familia lui Oprea Circa o a cincea bursă pe lângă cele patru ce existau deja pentru diferite familii nobile din Ardeal. Oprea Circa fraţii şi surorile lui erau după mama lor din neamul boerilor Mălăeşti din Oltenia (vezi în această privinţă şi studiul Dlui A. A. Mureşianu în „Viaţa Săceleană" No. 9—12 din 1931).

Fiul cel mai mare al lui Oprea Circa, Gheorghe Circa, care făcuse studii agricole la Viena (n. 1812 m. 1847) a luat în căsătorie la 1840 pe Maria R. Moroianu unica soră a tatălui meu, care împreună cu soţul ei au gospodărit pe o moşie mare Luciu de lângă Buzău luată în arendă pentru dânşii de bunicul meu Radu M. până la 1847, când Circa a murit, lăsând pe soţia sa văduvă abia la 21 de ani, cu două fete din care una Eliza n. la 1843 a fost prima artistă şi compozitoare la Români iar cealaltă Elena Ar. Densuşianu a fost mama marelui filolog român O. Densuşianu prof. la Universitatea din Bucureşti membru al Academiei, al Doamnei Dr. Elena Dens. Puscariu prof. la Univ. din Iaşi şi al D-nei Eliza soţia D-lui Vespasian Erbiceanu membru la Curtea de Casaţie.

Iosif Vulcan în biografia Elizei Circa, pe care a scris'o şi publicat'o în *Familia* din 1865 exaltă calităţile deosebite ale mamei acesteia Maria G. Circa care a avut o mare dragoste de cultură şi un mare devotament pentru fetele ei, cu care s'a închis prin anii 1850 în mănăstirea Ursulinelor din Sibiu, unde'şi creşteau fetele familiile boereşti din Oltenia, şi unde voia şi dânsa să dea o crestere mai aleasă celor două copile ale ei Elena şi Eliza. Dar neplăcându-i felul cum se făcea educaţiunea tinerelor fete în această mănăstire, — după cum spune Iosif Vulcan în biografia de mai sus, — Maria Circa, a părăsit după mai puţin de un an Mănăstirea Ursulinelor şi s'a întors cu ficele ei la Braşov, înscriindu-le în şcoala secundară săsească pe care a absolvat'o. Iar după aceea s'a dus cu ele la Viena la 1858 unde a înscris pe Eliza la Conservatorul de Muzică de sub direcţiunea celebrului violonist şi compozitor Helmesberger şi unde a stat, cheltuind o întreagă avere, până la 1863 supraveghind educaţiunea lor. A fost prima româncă din Ardeal cred, care s'a dus cu copii ei într'o ţară străină ca să le dirijeze şi supravegheze educaţiunea.

Intr'o zi când vom putea realiza muzeul regional al Săcelelor la care am făcut aluzie în discursul meu — rostit acum trei ani în numele intelectualilor din Săcele — în faţa statuei din Cernatu a eroilor săceleni din războiul întregirei neamului, — toate aceste nobile figuri amintite în aceste pagini precum şi altele multe cu merite naţionale mai mari sau mai mărunte, născute pe aceste meleaguri, vor trebui să defileze în galeriile acelui muzeu. Când el se va putea realiza, românii vor vedea cu uimire ce mare putere de viaţă românească, ce de iniţiative creatoare şi curajioase au ieşit din aceste frumoase şi străvechi aşezări româneşti cari sunt Săcelele Braşovului, şi ce de elemente ieşite din Săcele s'au afirmat în decursul vremii pe toate terenele vieţei noastre naţionale, economice şi culturale spre cel mai mare bine al neamului nostru.

Satulung, Iulie 1934.

Prof. G. Moroianu

„Săptămâna Săcelelor".

Aşezate ca o salbă pe gâtul de calcar al munţilor Piatra Mare şi Ciucaş, Săcelele, din cele mai vechi timpuri, au jucat un rol dublu în istoria desvoltării poporului român. Au fost în acelaş timp, un puternic pivot al românismului în Ardeal şi au dat un „admirabil element de expansiune şi unitate naţională" în Ţara Românească.

La începutul lor, locuitorii au fost păstori, cunoscuţi în *Ţară* sub numirea de păstori ardeleni şi apoi de *mocani*. Mai târziu, siliţi de transformările economice, au îmbrăţişat ramura comercială, mai puţini agricultura şi ramura industrială, formând elita comerţului român de acum câteva decenii. Astfel oraşele comerciale, ca: Ploeşti, Bucureşti, Buzău şi şi mai ales Brăila, Galaţi şi Constanţa, au magazine mari şi elegante, ai căror proprietari sunt săceleni.

Deasemenea Săcelele au mai dat ţării, pe lângă o mulţime de cărturari cari s'au afirmat mulţumitor, şi oameni destoinici în ale politicii, ce şi-au spus răspicat gândul.

După cum vedem, Mocanii Săceleni s'au împrăştiat în toată ţara, întocmai ca puful de păpădie în serile liniştite de vară la adierea vântului.

Mânaţi de acelaş gând bun care a încălzit şi ideea apariţiei acestei reviste, îndrăsnim a lansa, la numai o jumătate de an de existenţă, ideea înfiinţării unei săptămâni, care s'ar numi „Săptămâna Săcelelor".

Această „săptămână" ar fi totdeauna în a doua jumătate a lunei lulie a fiecărui an, pentru a putea cuprinde şi data de 20 lulie, adică ziua de Sf. Ilie. Cum tradiţionala „Sintilie" este singura serbare mocănească ce se desfăşoară într'un cadru mai festiv în pitoreştile costume de odinioară, e cel mai minunat prilej de a se oferi vizitatorilor străini cât şi celor de origină săceleană, posibilitatea de a admira odată cu portul, şi jocurile specifice din zilele de glorie ale bătrânelor Săcele.

Deasemenea luna lulie ar fi mai potrivită pentru comercianţii, industriaşii şi intelectualii săcelenii, cari s'ar putea deplasa uşor, primii, aflându-se mai puţin reţinuţi de afaceri, iar majoritate din intelectuali fiind în vacanţă.

Astfel s'ar crea o legătură mai strânsă între toţi săcelenii, putându-se cunoaşte adevăratele nevoi ale Săcelelor şi s'ar găsi deci mai uşor soluţiile de îndreptare.

Am dori, ca în această „săptămână" să-şi dea întâlnire pe plaiurile săcelelor, toţi adevăraţii săceleni, fie ei comercianţi, industriaşi, agricultori, proprietari, târlaşi, fie profesori, avocaţi, medici, deputaţi, studenţi sau elevi.

Dacă mai ţinem seamă şi de faptul că Săcelele beneficiază de 50% reducere pe C. F. R. în timpul de vară, îndrăsnim să sperăm că succesul va fi şi mai mare.

Această săptămână se va organiza începând cu anul 1935.

Până atunci avem timpul necesar, ca împreună cu intelectualii săceleni şi societăţile culturale, să stabilim programul amănunţit al serbărilor ce se vor desfăşura în cadrul „Săptămânei Săcelelor", cari se vor ţine — probabil, — sub patronajul celor mai distinşi fii ai Săcelelor.

Vom îngriji ca programul serbărilor să fie publicat din timp în cele mai mari cotidiane din ţară, pentru a putea fi luat la cunoştinţă de toţi amatorii, fie săceleni, fie străini.

Cunoscând dragostea românului în general şi a săceleanului în special de tot ce este tradiţie sfântă şi răscolitoare de amintiri, nădăjduim că „Săptămâna Săcelelor“ va avea din an în an, o amploare fericită, care ar putea desprinde, evocând zilele de glorie şi belşug din trecut, o nouă şi nebănuită cale, pe care s'ar putea clădi viitorul Săcelelor de mâine.

Victor Tudoran

Domnilor

Victor Tudoran şi Ion Crisbăşanu,

redactorii revistei „Plaiuri Săcelene“

Loco.

Permiteţi-mi Vă rog, ca unuia care servesc de 39 de ani şcoala românească, (37 Satulung-Săcele), să vă felicit sincer pentru intenţiile şi gândurile bune, ca şi pentru dragostea şi prinosul de muncă ce depuneţi cu redactarea revistei pentru românii seceleni, pentru menţinerea avutului nostru etnic în aceste „plaiuri“ expuse, unde *viaţa* românească de odinioară pare că merge spre apus....

Se cunoşte trecutul săcelenilor ca şi prezentul. Lupta ce o duceţi cu avântul, energia şi priceperea de care daţi dovadă, va contribui sigur într'o apreciabilă măsură ca elementul românesc să-şi asigure viaţa, viitorul, în această insulă de ciangăi, a căror existenţă se vede mai asigurată prin exploatarea pădurilor şi a câmpului cultivabil, ce nouă ne lipseşte.

Vă veţi trudi de sigur, ca să convingeţi Onor. Guvern, pe unii domni Miniştri cari fac onoare săcelenilor, fiind fiii lor, care ar putea fi mijloacele de a se veni în ajutorul elementului românesc d'aici, care „ia traista'n băţ“ mai abitir decât înainte de înfăptuirea României Mari, pe când elementul unguresc se întăreşte şi prosperează pe zi ce merge.

Cândva mi-am permis a arăta: Nu cumva s'ar putea veni în ajutorul industriei de casă, schimbându-se războiul primitiv cu un sistem mai perfecţionat? Nu s'ar putea aproviziona internatele de băeţi şi fete, ca şi „domnii“ şi „doamnele“ noastre cu ştofă lucrată de săcelencele noastre, încurajându-se această industrie de casă, mândrindu-ne cu produsul nostru românesc, abandonând specula şi produsele streine? Astfel s'ar putea veni în ajutorul celor circa 2000 de muncitoare române, care *ar sta pe loc,* şi multe n'ar prefera ca să mai fie „domnişoare“, „dactilografe“ pe la oraşe, ca şi „studenţi de gimnaziu“ încă neisprăviţi, cari apoi pleacă cu toţii din localitate, vânzându-şi mai târziu căscioarele părinteşti ciangăilor, care se întorc cu bani grei din Bucureşti şi alte oraşe din vechiul regat câştigaţi ca muncitori şi servitoare.

Pentru a veni în ajutorul elementului românesc d'aici, s'ar fi putut revizui şi împroprietărirea făcută la Săcele, unde cele 1200 de jugăre de pe hotarul Hărmanului ar fi putut fi date românilor, nu să le deţină şi azi ciangăii ca „embaticari“ deşi posed pământ propriu 5—20 jugăre iar unii dintre români îşi cultivă cu cartofi parcela de 200 st. p. dată pentru „loc de casă“.

D-voastră, veţi găsi desigur, repet, alte căi mai luminoase şi mai eficace pentru ajungerea scopului urmărit.

Deaceia, urându-vă sănătate şi viaţă îndelungată pentruca să duceţi lupta sfântă până la deplină isbândă, permiteţi-mi ca să contribui şi eu la menţinerea revistei după modestele mele puteri cu suma de lei 500.

Satulung, 7. VII. 1934.

Al D-Voastre

Vasile Ivan

inv.-dir.

Costume mocănești.

Mocanii.

Stăpânitori destoinici ai plaiurilor „Țării",
Mocani albiți de vreme cu turma 'n rătăcire,
Deschizători de vaduri la țărmurile Mării,
Vă stingeți azi cu toții sub cruci de cimitire.

Intreaga voastră viață a fost o tragedie,
Sub cerul plin de neguri, în lungul vostru drum,
Când doina ciobănească, la munte și 'n câmpie
Își presimțea sfârșitul în vremile de-acum.

Voi ce-ați păstrat cu grije, în timpurile grele,
Al graiului tezaur și „crezul" vostru sfânt,
Ați părăsit meleaguri în sbor de rândunele...

Și-ați rătăcit cu turme la margini de pământ,
Lăsând în urma voastră în mândrele Săcele,
Un cimitir de glorii și morții din mormânt.

Al. Stroe-Militaru.

Turmă de oi mocănești.

Tânără săceleancă în costum național.

Sintilie.

BIBLIOTECA „Astrei" BRAȘOV

Pe caii focoși, cu șaua înaltă,
Ciobanii și bacii 'n cămeșe de fir,
Adus-au în plete și 'n latul chimir,
Miros de câmpie, de munte și baltă.

Azi joacă, ***Poiana*** *trăiește din plin,*
Și chiot răsună, frământă ***Chindia,***
Iar ***Brâul*** *îndeamnă la joc* ***Sintilia,***
Și beau din ulcele uitatul pelin.

Și astăzi sunt veseli, ciobanii ce ieri
Prin mici luminișuri o turmă-și mânau,
Și trupuri voinice de fete, stingheri,

Strâng dornici la piepturi, căci ei le doreau,
Din vârfuri de munte, în lungile seri,
Când doina și luna viață le dau.

Victor Tudoran.

Săceleni : (flăcău și fată).

O prostie săceleană.

După timpul când luau drumul munţilor cârduri nesfârşite de oi, în behăiturile mieluşeilor sburdalnici şi în ritm de clopot de batal, şi până mai acum câţiva ani, se păstrase, cam la mijlocul Satulungului, o porţiune de teren destul de mare, chiar în faţa bisericii, care era cunoscută sub numele de *„Grădina Domnească"*. A fost păstrată cu sfinţenie de trecuta stăpânire maghiară, deşi ar fi avut interesul să o parceleze, pentru motivul că era într'un centru românesc. Totuşi, trecând peste interesele lor naţionale au menţinut-o timp îndelungat, pentru ca să vină românii să o parceleze — în urma unei idei a cine ştie cărui interesat — şi pentru a ne oferi aspectul respingător de astăzi.

Nu voim să stăruim, nici asupra drepturilor celor cari au fost împroprietăriţi, nici asupra felului cum s'a făcut împroprietărirea, şi chiar nici asupra înjositorului fapt că s'a rezervat pentru viitoarea clădire a Casei Naţionale, terenul cel mai mlăştinos din toată „Grădina Domnească".

Procedura aceasta califică pe cei cari au fost în comisie, ca *„săceleni adevăraţi"!*

Menţionăm numai, că această operaţiune a fost făcută — după cât ni-se pare — sub guvernarea liberală.

Pentru a se repara prostia românească făcută atunci, ar fi de dorit să se caute prin bunăînvoială, ca primăria să cumpere locul poetului I. U. Soricu — care cuprinde drumul existent — apoi parcela fostului primar I. Bucurenciu, şi cele următoare, putând face o stradă destul de largă, care plantată cu castani, ar duce până la terenul de sport, formând astfel o frumoasă alee în centrul satului.

Totodată, această alee ar fi o minunată şi agreabilă legătură cu parcul, ce se va face pe locul proectat lângă terenul de sport.

Ne facem deocamdată ecoul revoltei, ce a prins a se închega în inimile adevăraţilor săceleni şi cerem pe faţă realizarea acestui desiderat. Aceasta, cu atât mai mult, cu cât consiliul liberal al primăriei Satulung, are posibilitatea să-şi repare greşeala din trecut, greşală comisă însă de alţi membri.

In cazul când vom vedea la consiliul comunal desinteresul de până acum — cazul parcului comunal — vom şti să reacţionăm puternic şi îndrăsnim a crede că nu vom fi singuri în lupta ce am porni pentru interesul şi binele obştesc.

Vom merge până acolo, încât vom publica numele consilierilor cât şi al tuturor celor cari au avut un amestec în parcelarea „Grădinei Domneşti", pentruca săcelenii să-i poată cunoaşte şi aprecia.

Totuşi nădăjduim într'o înţelegere adâncă a problemelor de viitor ale satului şi aşteptăm încrezători realizările în forma propusă mai sus.

Victor Ion Critu

Citiţi:

„Les luttes des Roumains Transylvains pour la liberté et l'opinion européenne", de George Moroianu.

*

„O nouă formă de organizare economico-socială", de Ioan N. Ţuţuianu.

*

„TALAZ", poesii de Ion Al. Bran-Lemeny.

*

COLȚUL CĂRȚII

„Toamne" de: *Const. I. Manea*, versuri (Bibl. *„Pământ și suflet oltenesc"*) Craiova 1934. O inițiativă care trebue subliniată și un efort ce trebue încurajat. D-l N. Plopșor din Craiova, merită toată recunoștința, pentru forma plăcută, tipăritura îngrijită, redactarea pricepută și regularitatea apariției, acestei minunate biblioteci. De două ori pe lună, primim parfumul oltenesc veritabil, din buchetul întocmit de N. Plopșor. Ii urăm din inimă, spor la muncă. Volumul de versuri semnat Const. I. Manea, ne dovedește un poet în formație, în care cercetătorul atent, poate găsi diamante frumos șlefuite, ca în poemele „Preludiu", „Toamnă", „O poveste despre toamnă" și „Tristeță provincială". L'am vrea cât mai mult original și nu ne îndoim că ne va satisface.

v. t.

*

Versuri de Dem. Basarabeanu și **Versuri** de G. Roiban, Biblioteca „Pământ și Suflet oltenesc" sub îngrijirea și îndrumarea d-lui N. Plopșor. Deși pitice, aceste volume de versuri merită oboseala de a fi citite și recitite chiar, în fiecare poezie vibrând un suflet de artist și o inimă caldă. Versul d-lui Basarabeanu, din mlădios și catifelat (Pastel provincial. Nelegiuire) devine subit de o dură și aspră rezonanță (Destrămare, Dramatică, Sinucidere, Van) în timp ce al d-lui Roiban este îmbibat cu miresmele ogoarelor oltene, (Secetă, Primăvară.)

n. g. m.

*

„Din gândurile mele" de Sebastian Gologan, volum cu amintiri, descrieri, epigrame și cugetări. Reținem descrierile Coastei de argint, ale Balciculuí, ale Blajului în lumina iernei, Amăgire și câteva cugetări. Brașov 1933. Prețul 15 lei.

n. g. m.

*

Anuarul liceului de fete *„Regina Maria"* din *Cluj*, pe anul școlar 1932—1933, publicat de Maria Giuglea, directoarea liceului.

Oricine ar citi cuprinsul acestui anuar, atât de variat și din care răsar ca niște ghiocei primăvara, prin zăpadă, activitatea și sforțările depuse desinteresat de d-na Maria Giuglea, secondată de întreg corpul profesoral, nu ar avea decât cuvintele frumoase de laudă și admirație, înscrise de *„Plaiurile Săcelene"* pe răbojul meritelor celor în drept.

n. g. m.

*

„PĂRERI LIBERE"

Din motive independente de voința noastră, nu suntem în posibilitate de a publica interviewurile anunțate, care totuși credem că vor apare în numerile viitoare. Cerem scuze cititorilor noștri.

Pentru numărul de față, ne permitem a publica interviewul luat d-lui Gheorghe Roșculeț, fost președinte al Camerei de Agricultură Brașov.

Credeți necesară existența Școalei de Industrie Casnică din Satulung și ce părere aveți despre ea?

„Eu personal am fost contra acestei școli. Am cerut D-lui Ministru Voicu Nițescu — pe vremuri — să o desființeze, pe motivul că avem o Școală Pro-

fesională de Fete, care bine înzestrată şi organizată, ar putea-o suplini cu mai mult folos.

Cauza pentru care nu s'a desfiinţat încă mi-e necunoscută. Am obţinut ajutor dela judeţ precum şi concursul ministerului pentru organizarea Şcoalei Profesionale.

Nu cred necesară existenţa Şcoalei de Industrie Casnică."

„Stop & Pas"

NOTE

* Anunţăm onoraţii cititori, că într'unul din numerile viitoare, vom publica un articol întitulat: „*Rolul Mocanilor în economia naţională*", datorit d-lui Ioan Ţigoiu ing. agronom, secretarul Camerei de Agricultură din Brăila.

* Numărul viitor al „Plaiurilor Săcelene", va apare în cursul lunei Septemvrie.

* Anunţăm cu plăcere căsătoria colaboratorului nostru Alexandru Stroe-Militaru cu d-ra Victoria Ghiia, care a avut loc în ziua de 8 Iulie 1934 în Satulung. Nuni au fost d na şi d-l Gh. Onosse, deputat de Covurului.

* D l Nicolae G. Moisiu a fost numit — începând cu 15 Iulie a. c. — secretar de redacţie şi administrator al revistei „Braşovul Literar".

* Clişeul de pe copertă reprezintă pe unul din vechea generaţie a mocanilor săceleni, care prin anii 1914—1915 îşi stabilise stâna pe moşia d-lui Gh. Aloman, mare proprietar din comuna Deduleşti jud. Brăila. Rugăm pe onoraţii cititori cari ar putea să ne comunice numele sau vre-o informaţie privitoare la aceşti săceleni, să ne scrie la redacţie.

* Mulţumim Camerei de Agricultură Brăila pentru bunăvoinţa cu care ne-a pus la dispoziţie clişeul reprodus pe copertă.

* D-l Victor Tudoran semnează în „Prometeu" din Braşov, An. I. No. 3—4 un articol întitulat „Ioan Al. Lapedatu, poet, profesor şi gazetar naţionalist, 90 ani dela naşterea lui".

Corespondenţii noştri.

Aşteptăm răspuns la oferta noastră dela săcelenii din: Bucureşti, Buzău, Cluj, Galaţi şi Ploeşti.

Căutăm corespondenţi-încasatori şi în oraşele: Brăila, Cahul, Călăraşi, Câmpina, Carmen-Sylva, Făureni, Hârşova, Medgidia, Mangalia, Oltenita, Sinaia, Slobozia. Ofertele se vor adresa redacţiei revistei.

Corespondenţă din ţară.

Ploeşti.

Duminecă 1 Iulie a. c., funcţionarii comerciali din „Societatea Generală a Funcţionarilor Particulari", au făcut prima excursie din anul acesta, în frumoasa localitate climaterică, *Mâneciul-Ungureni*. Din cauza timpului nefavorabil, nu s'a putut vizita decât valea Teleajenului, unde excursioniştii au luat masa în comun, în sunetul orchestrei de balalaici şi a corului societăţii de sub conducerea d-lui *Iustin Ionescu*, care a executat melodii populare, de Oancea şi Brediceanu. S'a petrecut într'o atmosferă camaraderească

excursioniştii dând dovadă, de o frumoasă disciplină. Membrilor care au luat cuvântul, le-a răspuns d-l preşedinte *Cristache Georgescu,* directorul magazinului Mociorniţă, — un neobosit luptător pentru cauza funcţionarilor — care i-a asigurat, că va continua şi în viitor, acţiunea de apărare a intereselor funcţionarilor comerciali.

Ne bucură activitatea frumoasă a acestei societăţi, pentru motivul că majoritatea funcţionarilor comerciali din Ploeşti, sunt săceleni.

Suntem în măsură a anunţa, că pe ziua de 5 August a. c. aceiaşi societate, cu ocazia excursiei ce o va face la Braşov, va vizita şi colţul pitoresc al Săcelelor.

Manelly

Vizitatorii Săcelelor pot beneficia de o reducere de 50% pe C.F.R. vizând la plecare în staţia Dârste biletul întreg cu care a venit, fără a mai fi nevoie de vre-o altă formalitate. Reducerea e valabilă până la 30 Septemvrie a. c

---

Administrative.

Orice sumă care a fost plătită pentru revista noastră, prietinilor, corespondenţilor sau colaboratorilor noştri, pentru care nu s'a primit chitanţă ştampilată şi iscălită de d-l *Victor Tudoran* ori administratorul nostru d-l *Mihai I. Tepşan* sau nu a apărut în revistă numele respectivului abonat, *înseamnă că suma nu a ajuns la destinaţie.*

Rugăm pe cei în cauză să ne anunţe orice plată efectuată, fie pentru abonament, fie pentru sprijin.

„plaiuri săcelene"

Ecouri din....

■ ■ *Bucureşti.* D-l *Alexandru Lapedatu* a fost numit Ministru al Cultelor şi Artelor, pe ziua de 9 Iunie 1934. La aceiaşi dată s'a desfiinţat Ministerul Ardealului al cărui titular a fost.

■ D-l Ministru Alexandru Lapedatu, a făcut în şedinţa Academiei Române din 15 Iunie 1934, o comunicare despre: „Doi misionari Scoţieni în Ţările Române, acum o sută de ani".

■ La „Plebiscitul Românesc" deschis de cotidianul „Curentul", au răspuns până acum şi săcelenii: Preot Z. Popovici şi Dr. Eremia Bodeanu.

■ ■ *Cluj.* D-l Dr. Victor Jinga, semnează în revista „Satul şi Şcoala" An. III. Nr. 10—12 o recenzie a cărţii d-lui Dr. Gh. Dragoş, „Cooperaţia în Ardeal.

■ *Cluj.* Duminecă 15 Iulie 1934 s'a constituit „Grupul parlamentarilor liberali de peste Carpaţi" alegând preşedinte pe d-l Ministru Alexandru Lapedatu.

■ ■ *Brăila.* D-l inginer agronom Ioan Ţigoiu semnează în „Plugarul" din Brăila, un articol întitulat „Asiguraţi hrana animalelor".

■ ■ *Braşov.* In „Gazeta Transilvaniei" din Iunie a. c. d-l Vasile Chirvase, a semnat câteva „Amintiri din refugiu".

■ Preotul Silvestru Garcea semnează în „Viforul“ din 8 Iulie 1934, un articol religios întitulat „Paraliticul“.

■ D-l Nicolae G. Moisiu semnează în „Gazeta Transilvaniei“ din 22 Iulie 1934 un articol întitulat „Reviste Braşovene“.

■ D-l Dr. Dumitrescu-Pârvu, a fost numit preşedinte al Comisiei Interimare a Municipiului Braşov.

■ ■ *Turda.* In revista „Pagini Literare“ An. I. Nr. 2 sub semnătura d-lui Virgil I. Mănescu, găsim o interesantă şi justă recenzie a cărţii d-lui George Moroianu: „Les Luttes des Roumains Transylvains pour la liberté“.

INFORMAŢIUNI.

■ *Atragem atenţiunea cititorilor noştri, asupra interesantului articol, semnat de d-l* ***Dr. George Moroianu*** *rectorul Academiei de Inalte Studii Comerciale şi Industriale din Cluj, întitulat:* ***„Tribunii de origină din Săcele în revoluţia din 1848“.***

■ Din cauza îmbolnăvirii redactorului nostru d-l Victor Tudoran, am fost nevoiţi să apărem cu întârziere. Rugăm pe toţi abonaţii, cititorii şi sprijinitorii revistei să ne scuze.

■ In ziua de 3 Iunie 1934 s'a aranjat un maial, sub conducerea d-lor Valer Munteanu directorul şcoalei primare şi Victor Marin preot, în scopul reparării Bisericii Ortodoxe Române din Baciu.

■ La expoziţia şcoalelor primare din anul acesta, premiul I. a fost luat de şcola primară Nr. 4 al cărei director este d-l Nicolae Boicea.

■ La alegerile comunale ce s'au ţinut în Satulung la 10 Iunie 1934 scrutinul a dat următoarele rezultate: liberalii 454, vaidiştii 340, maniiştii cu georgişti 134. Au intrat în consiliu prin alegere: liberalii Ioniţă I. Aldea, Ioan Raul, Samuilă Török, Lazăr Olariu, Andreiu B. Saroncs şi preot Petru Leucă, iar vaidişti: Ioan Bucurenciu, Samoilă Magdo, Ioan Clinciu şi Ioan Vereş Gaudi. Membrii de drept: inginer Eugen Zehan, Dr. Iosif Crăciunel, preot Zenovie Popovici şi preot Andreiu Şipoş.

■ *Rugăm pe toţi cei cari au primit revista până acum, să ne achite abonamentul, care este o sumă destul de neînsemnată, înlesnindu-ne astfel pe lângă o apariţie regulată şi putinţa de a mări numărul paginilor.*

Deasemenea mulţumim anticipativ tuturor celor cari înţelegând-ne greutăţile cât şi idealul urmărit, ne-ar remite abonamente de sprijin.

Menţionăm că nu suntem subvenţionaţi de nimeni şi nu servim decât interesele Săcelelor noastre dragi.

■ In ziua de 13 Iulie 1934 a fost ales ca preşedinte al secţiei sportive „Isvorul“ d-l Dr. Eremia Bodeanu în locul d-lui Victor Tudoran, demisionat.

■ Ne bucurăm că noua decizie a Ministerului Instrucţiunii — ca elevele şi elevii să poarte în loc

de uniformă costumul național al fiecărei regiuni — va pune capăt actualei stări din Săcele, când la serbările naționale, copiii apar în fel de fel de costume schimonosite, iar unii deși în naționale, dar foarte variate. Ce frumos ar fi, ca la serbările naționale, școlarii și chiar învățătorii, să apară în frumoasele și pitorestile costume naționale mocănești.

■ In ziua de 30 Iunie 1934 „Casa de Cetire" din Turcheș a aranjat un festival artistic la Sf. Gheorghe în sala cinematografului orășenesc, jucând piesa „Sosesc diseară". Interpretarea: Olimpia Moțoiu, Florica Moldoveanu, Leana Cornea, Mitică Mircan, Mircea Panaitescu, Nicu Chiriței, Toma Ciocea, etc.

■ Tradiționala serbare mocănească „Sintilia" a fost organizată în ziua de 20 Iulie a. c. de Despărțământul „Astra-Săcele" secția culturală și secția sportivă „Isvorul", pe terenul de sport din Grădina Domnească.

■ Societatea sportivă „Săceleana" a organizat un maial în ziua de 22 Iulie a. c. în poiana „Dr. Angelescu".

■ Continuând matchurile în cadrul campionatului de futbol al districtului Brașov, cat. I-a, gruparea săceleană „Isvorul", a mai obținut — pe lângă cele publicate în Nr. trecut — și rezultatele următoare: Suburbiu—Isvorul 1—0 și 2—1 (2 matchuri) și Gloria—Isvorul 1—1. A mai jucat și un match amical Isvorul II. — Dârste Nou 5—2.

■ Serbarea de fine de an, a Școalei Profesionale de Fete și a Gimnaziului de Băeți, a avut loc în ziua de 17 Iunie a. c. la ora 3 d. m.

Au vorbit: d-na Florica Ciută, directoara școalei profesionale de fete și d-l A. Boldor, directorul gimnaziului de băeți.

S'au executat de elevele școalei profesionale, corurile: Patria mea, Foaie verde de trifoi, Vraja și Țiganca, jocuri naționale și exerciții gimnastice conduse de d-ra prof. Viorica Roșca. S'a jucat piesa de teatru „Două surde" de elevele cl. III și IV, sub conducerea d-nei prof. Paraschiva Medianu. La sfârșitul serbărei s'au împărțit premii elevelor și s'a vizitat expoziția, aranjată în localul școalei unde s'au expus lucruri la toate specialitățile: Croitorie, Rufărie și Țesut, foarte frumos execute de elevele școalei profesionale în cursul anului.

Deasemenea remarcăm și programul bogat al gimnaziului compus din recitări și coruri sub conducerea d-lui N. Boicea.

La serbare a luat parte un public foarte numeros.

(Continuare din No. trecut.)

Ziare: — *„România Nouă"*, An. II. No. 97—113 Mai 1934. Ziar independent. Director: Zaharia Boilă Cluj. — *„Ardealul"*, An. XIII No. 14—21 Brașov. — *„Pământul"* An. III No. 64—70 Călărași. — *„Viforul"* An. II. 28—34 Brașov. — *„Ideea Națională"* An. I. No. 17—20 Buzău. — *„Observatorul"* An. I. No. 3—6. Râmnicu-Vâlcea. — *„Curierul"* An. IV No. 37 Călărași. — *„Biruința"* An. IV No. 19—20 Călărași. — *„Informatorul Dorohoiului"* An. III No. 109—110 Dorohoi.

ABONAȚII NOȘTRI: *)

dela 1. VI. 1934 până la 25. VII 1934.

AU PLĂTIT CÂTE 30 LEI.

Costică Voinea Satulung Brașov.
Mimy Buligă funcționară Sinaia.
Armin Deutsch director Brașov.
Nicolae Măzărescu croitor Satulung.
Gheorghe Ciobanu funcționar Satulung.
Traian Pantu funcționar București.
Gheorghe Ghia Ruseţu Jud. Brăila.
Moarcăs Alexandru funcționar Brașov.

AU PLĂTIT CÂTE 50 LEI.

Vasile Ghelase comerciant Galați.
Ioan Popa comerciant Bolgrad.
Radu I. Ardelea contabil Brașov.
Ana I. Micu comerciant Satulung.

AU PLĂTIT CÂTE 60 LEI.

Constantin Preotu funcționar Satulung.

AU PLĂTIT CÂTE 100 LEI (sprijinitori).

George Moroianu rector Cluj.
Bucur Stroe comerciant Ploești
Tudor Ioan comerciant Ploești.
Eugen Zehan inginer silvic Satulung
Gheorghe Roșculeț cons. jud. Satulung.
Gheorghe Giuglea prof. univ. Cluj.
Petre Schiau comerciant Ploești.
Școala Primară No. 4 Satulung.

AU PLĂTIT CÂTE 200 LEI (sprijinitori).

Victor Jinga profesor Cluj.
Nicolae D. Sulică proprietar Giurgiu.
Tanțy N. Frățilă profesoară București.

AU PLĂTIT CÂTE 500 LEI (sprijinitori fond).

Vasile Ivan înv. dir. Satulung.

*) Abonații sunt trecuți în fiecare categorie în ordinea în care au plătit abonamentul. Mulțumim tuturor celor cari ne-au achitat abonamentul, deoarece ne-au dovedit că acțiunea noastră este necesară, încurajându-ne pe drumul ce am pornit.

Am primit la redacție:

dela 1. VI 1934 până la 31. VII. 1934.

Cărți: „Versuri", de G. Roiban Craiova 1934. — „Versuri de D. Basarabeanu Craiova. Ambele din Bibl. „Pământ și suflet Oltenesc". Redactor: N. Plopșor.

— „Aniversarea de 30 de ani a liceului „Gh. Șincai" de profesorul N. R. Coleag.

— „Anuarul liceului de fete „Regina Maria din Cluj" pe anul școlar 1932—1933 publicat de Maria Giuglea directoarea liceului.

Reviste: *„Lanuri"* An. I. No. 9, 10 Mai, Iunie 1934 Mediaș. — *„Lumina"* An. I. No. 4 Mai 1934 Silistra. — *„Satul"* An. IV. No. 43, 44—45. Iunie Iulie—August 1934. București. — *„Puncte"* An. I. No, 4, 5 Iunie, Iulie 1934 Buzău. — *„Provincia Literară"* An. II. No. 4—5 Aprilie—Mai 1934 Sibiu. — *„13"* An. I. No. 4, 5 Iunie, Iulie 1934 Focșani. — *„Munca Literară"* An. II. No. 14, 15 Iunie, Iulie 1934 București. — *„Plugarul"* An. VII No. 5—6 Mai—Iunie 1934 Brăila. — *„Foaia Plugarului"* An. VIII No. 22, 23, 24, 25, Iunie—Iulie 1934 Constanța. — *„Sănătatea pentru toți"*. No. 9—10 Iunie—Iulie 1934 Piatra-Neamț. — *„Neamul românesc pentru popor"* An. XXII No. 12, 13—15 Iunie, Iulie 1934 București. *„Tinerimea Română"* An. LII No. 9 Mai 1934 București. — (Urmare în No. viitor.)